Navodila za označevanje računalniško posredovane komunikacije v WebAnno

v1.0

Datum zadnje spremembe: 2016-12-21

Avtorji: Tomaž Erjavec, Cyprian Laskowski, Jaka Čibej, Darja Fišer, Kaja Dobrovoljc

Kazalo

0 Uvod

Pričujoča navodila razložijo, kako so v WebAnno predstavljeni besedila računalniško posredovane komunikacije in kako popraviti avtomatsko določeno tokenizacijo, stavčno segmentacijo in normalizacijo. Navodila niso namenjena splošnemu uvodu v delo z WebAnno, niti kako se pravilno odločiti v posameznih primerih; slednje je razloženo *v Smernicah za označevanje računalniško posredovane komunikacije: tokenizacija, stavčna segmentacija, normalizacija, lematizacija in oblikoskladenjsko označevanje* projekta Janes.

1 Stičnost

Izvirnim pojavnicam je v WebAnno pripisan znak za stičnost z naslednjo pojavnico, za kar uporabljamo levo poševnico, »****«. Oznaka nam pomaga rekonstruirati zapis izvornega tvita s presledki vred. Stičnost je podana samo v informativni namen; v oznake pojavnic znaka za stičnost ne vnašamo.

Primer 1: Pred vejico ni presledka, pred tropičjem pa je.
Izvirni zapis tvita:
No ja, svojega omiljenega kriminalca so pa le izvlekli iz zapora pod pretvezo bogi-bogi-politik sranja ...

Prikaz v WebAnno:
No ja\ , svojega omiljenega kriminalca so pa le izvlekli iz zapora pod pretvezo bogi-bogi-politik sranja ...

Primer 2: Pred levo poševnico in za njo ni presledka, ravno tako ne pred piko.
Izvirni zapis tvita:
s posli in delom ustvarjajo delovna mesta/službe.

Prikaz v WebAnno:

s posli in delom ustvarjajo delovna mesta\ /\ službe\ .

Primer 3: Poseben primer je, ko se že sama pojavnica konča z levo poševnico, saj je v tem primeru ne smemo vzeti kot znak stičnosti. Zato je v tem primeru v WebAnno levi poševnici pripisan posebni niz ”**$0**”.

Izvirni zapis tvita:
več njih? :\ brrr...

Prikaz v WebAnno:

več njih\ ? :\$0 brrr\ ...

Opomba: če bi bila v izvornem zapisu leva poševnica stična z naslednjo besedo, bi bila v WebAnno pojavnica “:\$0\”.

2 Tokenizacija (*Corrections*)

2.1 Razdruževanje pojavnic

Napake v tokenizaciji popravljamo na ravni *Corrections*, ki ima, poleg privzete lastnosti *correction,* še dodatne lastnosti *correction2, correction3, correction4*. Slednje uporabimo, ko je treba neko pojavnico razdružiti:

Primer 3: »*turčija-grčija*« je ena pojavnica; popravimo v tri.

Izvirni zapis v WebAnno:

El classico turčija-grčija planiram že ful cajta\ ,

Popravek:

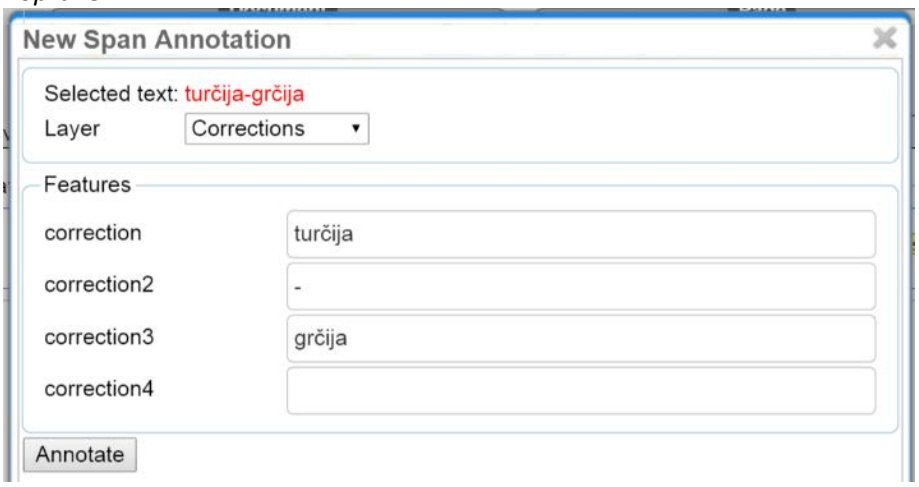

Rezultat:

turčija | - | grčija
El classico turčija-grčija planiram že ful cajta\ ,

2.2 Združevanje pojavnic

Obratni problem je, kadar je v WebAnno ena pojavnica razdeljena na več pojavnic. V tem primeru združeno pojavnico vpišemo v *Corrections* prve izmed pojavnic, preostalim pa pripišemo poseben znak za izbris »**$0**«:

Primer 4: Emotikon je bil razdeljen v dve pojavnici; popravimo v eno (in dodamo znak za konec stavka, gl. naslednji razdelek).

Izvirni zapis v WebAnno:

Ni mi mar za zasebnost ;\ >

Popravek 1. pojavnice:

Popravek 2. pojavnice:

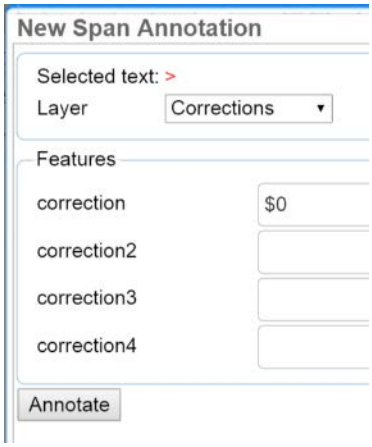

Rezultat:

;> $0
: ;\ >

3 Stavčna segmentacija (*Sentences*)

3.1 Popravki segmentacije

Za segmentacijo tvita na stavke (oz. povedi) uporabljamo raven *Sentences*, v katero vpišemo (ali iz nje zbrišemo) posebni znak »***$.***«: če neki pojavnici sledi konec stavka, naj ima v *Sentences* pripisan »*$.*«, če ji ne sledi konec stavka, pa te oznake ne sme imeti. Izjema je zadnja pojavnica v tvitu, saj ta vedno zaključuje stavek in zato tja *$.* ne pišemo.

Primer 5: Za emotikonom :/ bi se moral začeti nov stavek; dodamo oznako za konec prejšnjega stavka.

Izvirni zapis v WebAnno:

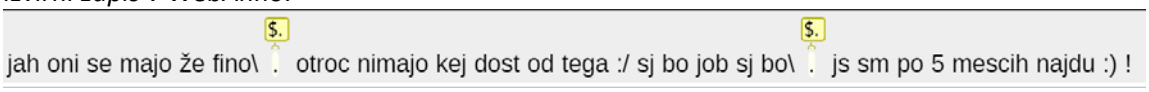

Popravek:

Rezultat:

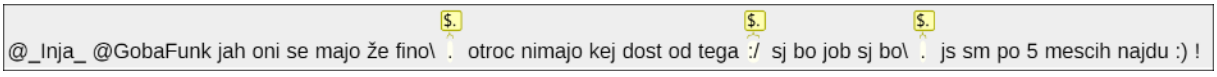

Primer 6: »*nj.*« (kot okrajšava za *njegov*) ne konča stavka; zbrišemo stavčno mejo in piko pripišemo k pojavnici nj.

Izvirni zapis v WebAnno:

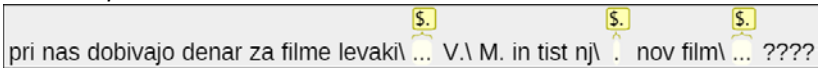

Popravki (pri prvem samo kliknete »Delete«)**:**

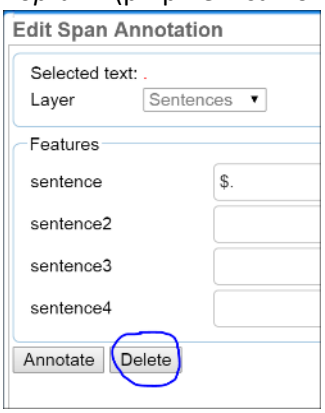

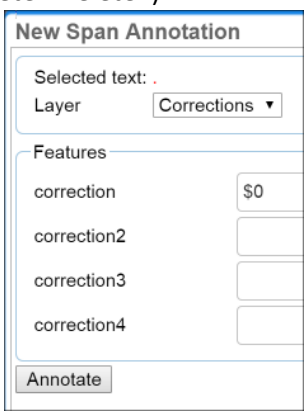

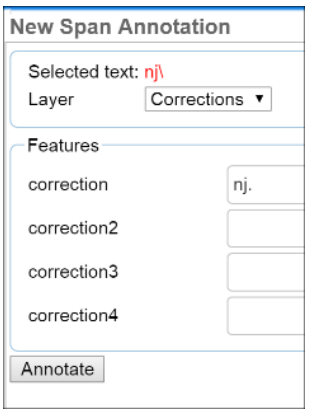

Rezultat:

3.2 Izbris tvita

V redkih primerih se tudi zgodi, da tvita nima smisla označevati, ker je npr. popolnoma v tujem jeziku ali pa vsebuje avtomatsko generirano sporočilo. To označimo tako, da prvi pojavnici v tvitu v raven *Sentences* zapišemo posebni znak »***$0***«:

Primer 7: Ker je celotni tvit v hrvaščini, ga označimo za odstranitev.

Izvirni zapis v WebAnno:

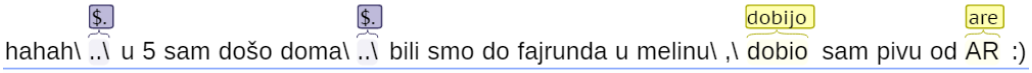

Popravek:

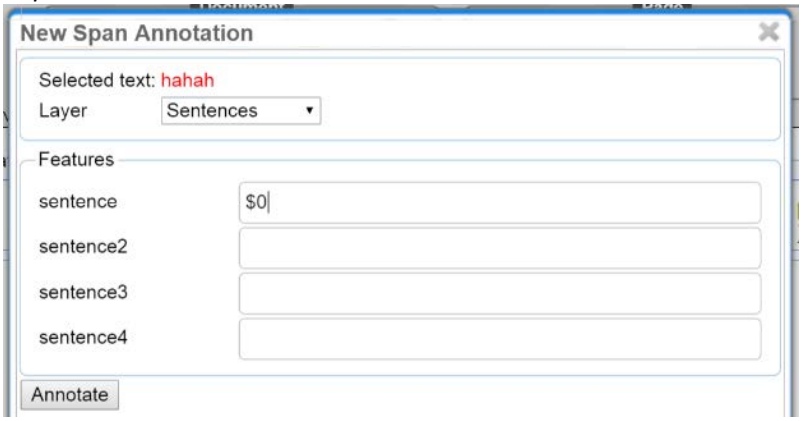

Rezultat:

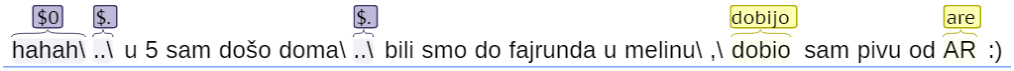

4 Normalizacija (*Normalisations*)

4.1 Normalizacija pojavnic

Pojavnice normaliziramo (standardiziramo) v ravni *Normalisations*.

Primer 8: »*ze*« in »*vasa*« sta že pravilno normalizirani, »*lej*« in »*razlaga*« pa ne, zato ju normaliziramo.

Izvirni zapis v WebAnno:

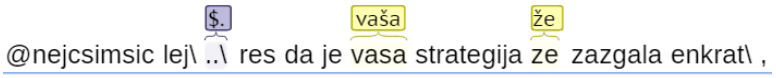

Rezultat:

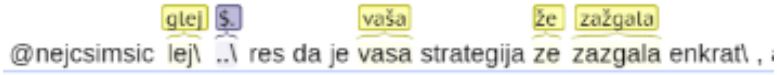

Pozor: Če je pojavnice ni potrebno normalizirati, avtomatsko pripisano (in napačno) normalizacijo odstranimo, torej pri označevanju ravni *Normalisation* pritisnemo *Delete*, in **ne** vpisujemo pojavnice v vrednost *normalisation*:

Izvirni zapis v WebAnno:

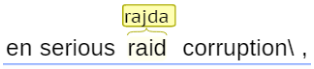

Popravek (kliknemo na *Delete*)**:**

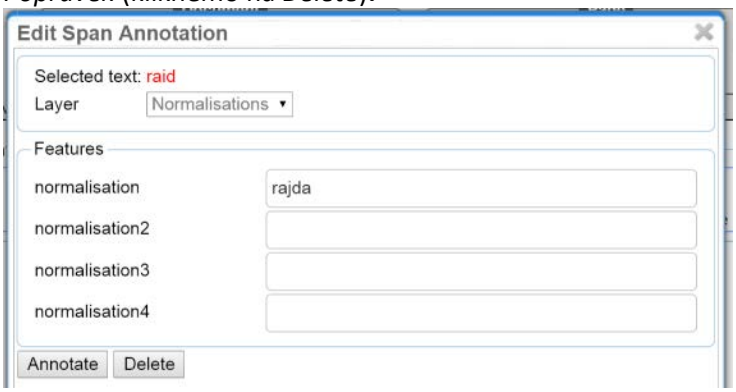

Rezultat:

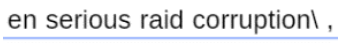

4.2 Normalizacija ene pojavnice v več besed

V primeru, da mora biti ena pojavnica normalizirana v dve ali več, uporabimo *normalisation2 … normalisation4*, podobno kot pri popravkih tokenizacije (*Corrections*):

Primer 9: »*neboš*« je zapisano skupaj; normaliziramo v dve besedi.

Izvirni zapis v WebAnno:

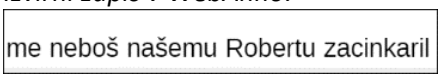

Popravek:

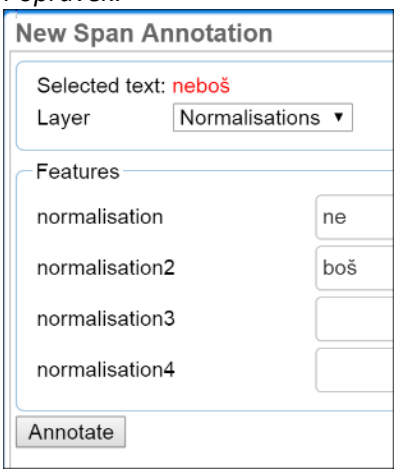

Rezultat:

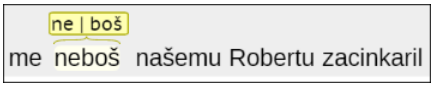

4.3 Normalizacija več pojavnic v eno besedo

Kot pri popravkih tokenizacije imamo tudi obratne primere, ko se dve ali več pojavnic normalizirajo v eno besedo. V teh primerih prvi pojavnici pripišemo normalizacijo celotnega zaporedja, ostalim pa, podobno kot za popravke tokenizacije, za normalizacijo pripišemo posebni znak »***$0***«:

Primer 10: »*porka duš*« naj bi se pisal skupaj; normaliziramo v eno besedo.

Izvirni zapis v WebAnno:

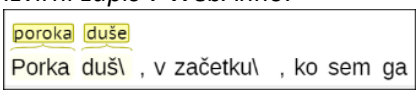

Popravek 1. in 2. pojavnice:

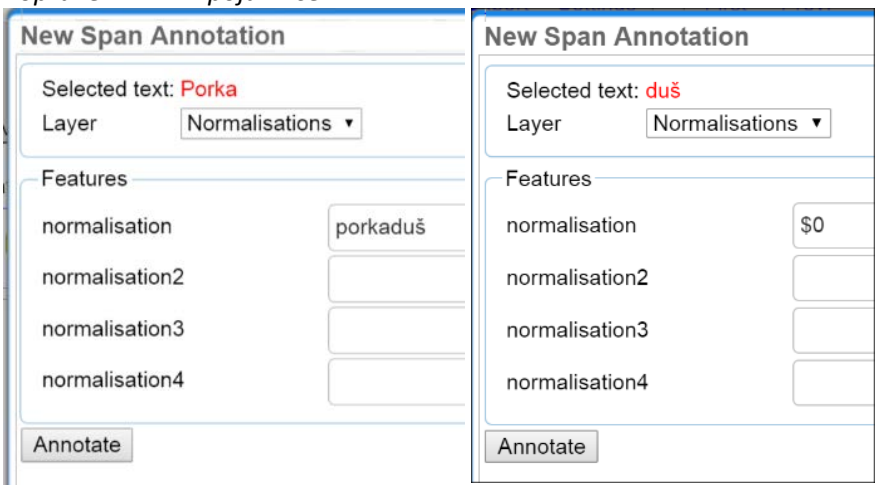

Rezultat:

5 Kombinirani popravki

5.1 Več popravkov na sosednjih pojavnicah

Pogost pojav je, da ena napaka v avtomatskem označevanju povzroči še druge. V teh primerih popravimo vse napake v skladu z zgornjimi navodili:

Primer 11: Domena »*.si*« je zapisana kot dve pojavnici, kjer naj bi prva končala stavek; zbrišemo stavčno mejo in popravimo v eno pojavnico.

Izvirni zapis v WebAnno:

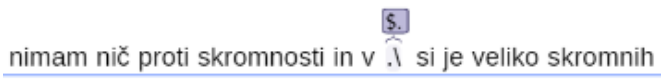

Rezultat:

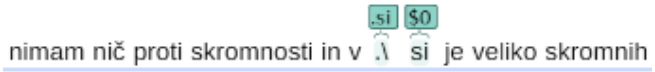

5.2 Označevanje pojavnic s popravljeno tokenizacijo

V redkih primerih se bo zgodilo, da bodo popravki tokenizacije povzročili, da je treba normalizirati pojavnice, ki so v *Corrections* zapisane v *correction2 … correction4*, ali pa končati stavek na eni od teh popravljenih pojavnic. To je tudi razlog, da imajo tako *Normalisations* kot *Sentences* tudi *normalisation2 … normalisation4* oz. *sentence2 … sentence4*:

Primer 12: Če je »*hodu.pol*« ena pojavnica, popravimo v tri (na ravni tokenizacije še pustimo nenormalizirano!), jih nato istoležno normaliziramo in vstavimo stavčno mejo.

Izvirni zapis v WebAnno:

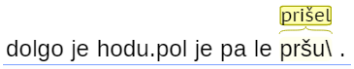

Popravki:

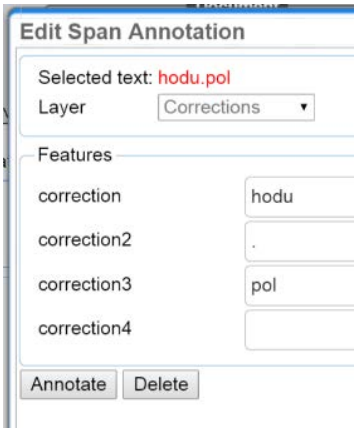

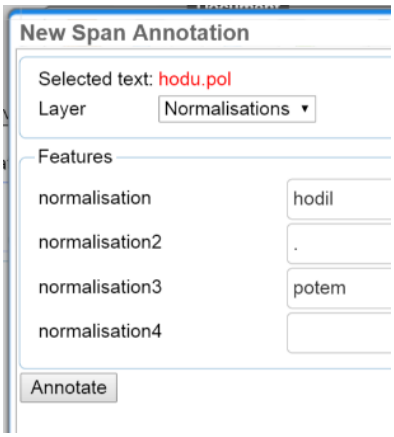

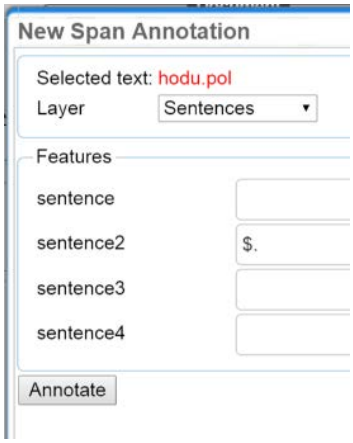

Rezultat:

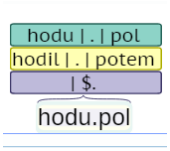

Primer 13: Če je »*glejga!nehi*« ena pojavnica, popravimo v tri, ob tem pa moramo »*glejga*« normalizirati v dve pojavnici, zato pazimo, da si že v Corrections pustimo prostor za to normalizacijo.

Izvirni zapis v WebAnno:

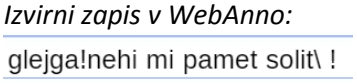

Popravki:

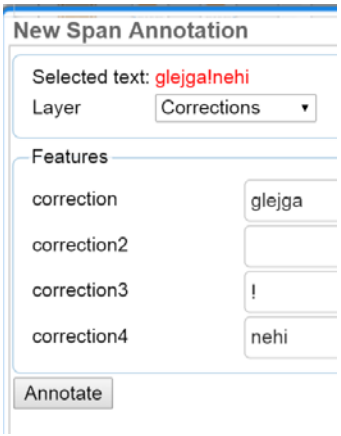

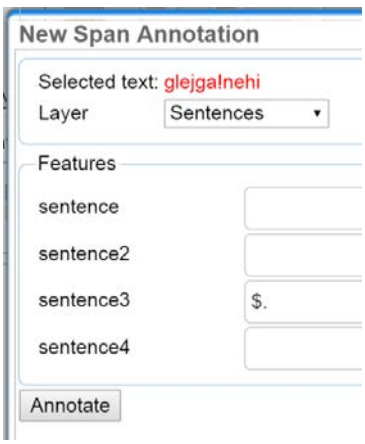

Rezultat:

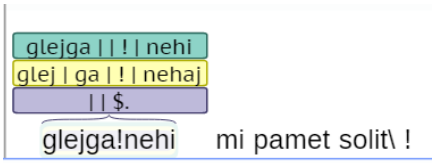

6 Pregled

6.1 Ravni označevanja

Raven	**Uporaba**
Corrections	popravki tokenizacije
Sentences	stavčna segmentacija
Normalisations	normalizacija pojavnice

6.2 Posebni znaki

Znak	**Raven**	**Uporaba**
\	*Pojavnice*	stičnost z naslednjo pojavnico
$0	*Pojavnice*	»zaščita« znaka »\« na koncu same pojavnice
$0	*Corrections*	izbris (združene) pojavnice
$0	*Normalisations*	združena normalizacija na predhodni pojavnici
$0	*Sentences*	izbris celotnega stavka (na prvi pojavnici)
$.	*Sentences*	konec stavka (na pojavnici, ki zaključuje stavek)